

Motion till riksdagen 2008/09:N409

av Peter Hultqvist m.fl. (s)

Vattenfalls roll i energipolitiken

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Vattenfalls roll i energipolitiken.

Motivering

Vattenfall har som el- och värmeproducent en mycket stark ställning på både den nordiska och den europeiska marknaden. Förutom i Sverige bedrivs verksamhet idag i Finland, Danmark, Tyskland och Polen. När det gäller el agerar Vattenfall i alla delar av den så kallade värdekedjan, nämligen produktion, transmission, distribution och försäljning. Utöver detta bedriver företaget energihandel och brunkolsbrytning samtidigt som man producerar, distribuerar och säljer värme.

Grundläggande fakta om Vattenfall

Nettoomsättningen 2007 var 143,6 miljarder SEK. Det kan jämföras med 135,8 miljarder SEK 2006. Rörelseresultatet 2007 uppgick till 20,6 miljarder SEK. År 2006 var det 19,8 miljarder SEK. Elproduktionen 2007 omfattade 167,6 TWh, vilket är en ökning från 165,4 TWh 2006. Värmeproduktionen 2007 uppgick till 36,2 TWh, vilket motsvarar en ökning med 2,8 procent jämfört med året innan. Antalet anställda i företaget 2007 var 32 396, vilket är en liten ökning med 0,3 procent i jämförelse med 2006.

Vattenfalls starka ställning på marknaden bekräftas av att företaget idag är Europas fjärde största elproducent. Företaget är dessutom den största värmeproducenten. I vårt land står Vattenfall för 50 procent av elproduktionen. Cirka 20 procent av den el som förbrukas i Norden produceras av Vattenfall.

Fel! Okänt namn på

Företaget har således en oerhörd tyngd och är som helägt statligt företag att betrakta som en stor tillgång.

Enligt bolagsordningen ska verksamheten vila på följande inriktning:

Bolaget skall inom ramen för kravet på affärsmässighet vara det ledande företaget i omställningen till en ekologiskt och ekonomiskt uthållig svensk energiförsörjning och direkt eller genom dotter- och intressebolag bedriva energiverksamhet samt tillhandahålla och bedriva handel med produkter och tjänster som befrämjar, stödjer eller kompletterar energiverksamheten.

Det är viktigt att använda företaget i energiomställningen. Som en stor el- och värmeproducent är det av största vikt att företaget fortsätter sina ansträngningar att bidra till tekniska lösningar, som bland annat bidrar till att minska koldioxidutsläppen. Samtidigt bidrar bland annat Vattenfalls engagemang i kolkraftverk i Tyskland till betydande koldioxidutsläpp. Det högre priset på el producerad av fossila bränslen slår också igenom på priserna för svensk basindustri.

Det är därför av största vikt att ett statligt företag som distribuerar el till 1,3 miljoner nätkunder i Norden agerar som en stabiliserande faktor på elmarknaden. Detta är inte minst viktigt mot bakgrund av att elpriserna sedan elmarknaden avreglerades 1996 ökat med över 80 procent.

Noterbart i detta perspektiv är att de fackliga organisationerna IF Metall och Pappersindustriarbetareförbundet varnat för att de så kallade långa terminspriserna kommer att vara höga åren 2008–2012. De har pekat på exempel som att ”billig svensk vattenkraft” exporteras under dagtid och ”dyr tysk kolkraft” importeras nattetid. ”På det sättet har kraftföretagen pressat upp priset varje timma på dygnet”, anser de fackliga organisationerna. Även Vattenfall omfattas av kritiken från de båda fackförbunden.

I detta sammanhang finns det anledning att erinra om att vi från socialdemokratiskt håll tidigare pekat på möjligheten att dela upp elbörsen i två marknader. Det skulle skapa en marknad där den dyrare elen producerad med fossila bränslen endast slår igenom på den egna marknaden och inte som nu på hela elpriset. Det är rimligt att utreda effekterna av ett sådant förslag.

Idag är Eon, Fortum och Vattenfall dominerande på den svenska elmarknaden. Systematiska uppköp av företag sedan 1994 har lett fram till denna situation. Det har genomförts ett femtiotal så kallade strukturaffärer. En likartad utveckling har skett i det övriga Europa. Samtidigt knyts de olika ländernas elmarknader ihop genom kabelbyggen. Risken ökar för att dominerande företag kan missbruka sin ställning.

Vattenfall får aldrig uppfattas vara ett företag som agerar i en oligopolliknande situation utan andra hänsyn än renodlat privatägda företag. Inte minst mot bakgrund av svensk bas- och exportindustris stora elbehov är detta mycket viktigt. Dessa företag står för en mycket stor andel av de svenska exportinkomsterna och har en stor betydelse för arbetstillfällena i skogs- och glesbygdslänen. Därför finns det starka skäl att använda kraften i det statliga ägandet för att skärpa konkurrenssituationen på elmarknaden och därmed också bidra till rimliga villkor för exportindustrin. Noterbart är också att Vattenfall tecknat långsiktiga avtal med energikrävande svenska företag.

Fel! Okänt namn på

Vattenfall ska som statligt företag ha en offensiv roll när det gäller utveckling, forskning, ny teknik och hela klimatomställningen. Men Vattenfall måste också som helägt statligt företag ha ett särskilt ansvar i sin prispolitik. Företaget måste tydligare "bjuda spets" mot sina konkurrenter och därmed bidra till bättre elpriser. Dessutom är det viktigt att Vattenfall bidrar till att skapa ny och förbättrad produktionskapacitet.

Stockholm den 1 oktober 2008

Peter Hultqvist (s)

Gunnar Sandberg (s)

Karl Gustav Abramsson (s)

Tommy Ternemar (s)

Hans Stenberg (s)

Raimo Pärssinen (s)

Fredrik Lundh (s)